Twice a Week — From Coast to Coast

HETENKÉNT KÉTSZER: MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN!

Egyes szám ára 2 cent — per Copy

„Canadian Hungarian News"

Entered as Second Class matter Gen'l Post Office, Ottawa, Ontario, Canada. An independent journal, published twice every week in English and Magyar languages. - Circulating in the 9 Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.

Editorial Offices and Printing Plant 375 Hargrave St., WINNIPEG, Man.

Yearly Subscription $2,- to Foreign Countries $3,-

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALEDONIA
CHIPPAWA
CROWLAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
New WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
QUEBEC
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SUDBURY
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

BEKEVAR
CANA
CALGARY
COALHURST
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOSVAR
LEASK
LETHBRIDGE
NORBURY
OTTHON
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOKHALOM
SZT. LASZLO
SZEKELYFOLD
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD
YORKTON

„Kanadai Magyar Ujság"

Az egyetlen kétszer hetenként megjelenő független magyar sajtó Kanadában. Az Angol Birodalom legelterjedtebb magyarnyelvü hirlapja, amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivivni minden honfitársunk számára.

Előfizetési dij egy évre: $2.00. Az Óhazába és külföldre egy évre $3.00. Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St WINNIPEG, Man.

VOL. XI. EVFOLYAM — 375 HARGRAVE, ST. WINNIPEG, MAN. — 1934., TRIANON 14. MÁJUS 11 PÉNTEK — No. 38 SZAM.

28 óra alatt ért Londonból a hazai Nemzetközi Vásárra a 'Blue Danube Express'

AZ ELSZAKITOTT TERÜLETEK KÉZMÜVESEINEK ÉS FÉLEZER KISIPAROSNAK VILÁGRASZÓLÓ DIADALT JELENT A MAGYAR VÁSÁR — VILLAMOSMOZDONYOKKAL VONTATOTT SZERELVÉNYEK EZERSZÁMRA SZÁLLITOTTÁK AZ IDEGENEKET — 16 VÁROS MUTATTA BE KINCSEIT A NAGYVILÁGNAK — KÉTEZER IPARTELEP GYÁRTMÁNYAI TETTEK TANUSÁGOT AZ ÓHAZA TECHNIKAI FEJLŐDÉSÉRŐL

A jelek szerint a vén Európa lassan-lassan kezd kilábolni a válság ezernyi nyavalyájából és noha kanadai és amerikai lapok csak a hadiadósságok avagy a nagyhatalmak fegyverkezése — no meg a kimagasló botrányok — kapcsán emlékeznek meg az "Ókontri" létezéséről — történik ott más is. A "Kanadai Magyar Ujság"-nak jutott az a szerencse, hogy elsőnek adhatja tudtul Észak-Amerika földjén Európa egyik legujabb szenzációját: megindult a "Kék Duna Gyors"... Lesznek sokan, akik ennek jelentőségét alábecsülik, de nekünk, kanadai magyaroknak, akik a brit világbirodalom szerves alkotóelemeivé lettünk, nem szabad megfeledkeznünk erről a kimagasló eseményről.

A "Blue Danube Express" ugyanis kereken négy órával röviditi meg az eddigi leggyorsabb szárazföldi menetidőt a brit világbirodalom szive: London és a magyar székesfőváros között. Már maga az a tény, hogy a "Kék Duna Gyors" Londonból indul és Budapest a végállomása, világosan mutatja, hogy az elmult években oly szorossá vált magyar-angol barátságnak komoly az alapja. Hogy mennyire komoly, az abból is kitünik, hogy a "Blue Danube Express" első szerelvénye éppen a május 4-ikétől 14-ikéig rendezett buda pesti nemzetközi vásárra vitte az angol közélet irányitóit.

Külön meg kell emlékeznünk arról, hogy nagy szerepet játszott a "Blue Danube Express" rekord-idejének elérésében Kandó Kálmán egy-fázisu villamos mozdonya, mely teljes szerelvénnyel 120 kilóméteres, azaz 75 mérföldes óránkénti sebességet is a legnagyobb könnyedség gel érhet el. A lángeszü magyar gépészmérnök találmányának alkalmazása tette lehetővé a különben értéktelen dunántuli pala-szén hasznositását és az Államvasutak kifizető, gazdaságos üzletmenetét. A MÁV villamositása annyira bevált, hogy junius végéig egészen Hegyeshalom határállomásig átveszi a korom-mentes "fehér szén" a vontatást és a Ganz gyárban készülő 22 villamosmozdony fogja lebonyolitani a forgalmat a nyugateurópai állomások felé.

A magyar termelő, a magyar munkás évtizedekig meg fogja őrizni emlékezetében azt a nagy napot, midőn a kékre fényezett Pullman-kocsikat villámsebességgel vontatta a MÁV uj villamos-mozdonya keresztül a magyar rónákon. Amint Angliának érdeke, hogy egy megbizható, rendes nép képviselje terveit a Duna medencéjében, épenugy érdeke a magyar gazdának, hogy pulykáját, gyümölcsét, sőt buzáját is értékesithesse a londoni piacon; a magyar munkást szintén örömteli büszkeséggel töltheti el az a tudat, hogy a Balkán, Kisázsia területén nem kell az angol ipar versenyével számolnia, hiszen Magyarország Angliának tett szolgálatai ellenében még Indiából is kap nagyobb nehézipari rendeléseket.

Nem lesz érdektelen ezután széttekintenünk a nemzetközi vásár területén. Szinhely: a világ egyik legszebb parkja, a festői budapesti Városliget. A Vajdahunyad váráról mintázott Mezőgazdasági Muzeum és a Közlekedési Muzeum között épült Iparcsarnok területét erre az alkalomra teljesen átépitették. Valóságos város keletkezett a magyar metropolis több mint 400 aker keterjedésü "liget"-ében; a hazai diszitőművészek rátermettségét jellemző hatalmas bejáratok mögött külön épületekben kaptak elhelyezést az egyes szakmák és a kiállitás tökéletes rendezését, tanulságos látnivalóit mi sem dicséri jobban mint az a tény, hogy a megnyitás napja óta nem tiz-, hanem százezerszámra tolong a közönség a Nemzetközi Vásár területén.

A megszállott területek, különösen Erdély szépmives remekei az idén is felvonultak, hogy ország-világ előtt bemutassák az eredeti székely kultura gyöngye it. De nem maradtak el a Felvidék és az elszakitott déli ország részek kiállitói sem, ha némán is, de arról tanuskodván, hogy minden trianoni mesterkedés ellenére Budapest természetes kereskedelmi központja maradt a Duna völgyének. Két rekorddal is dicsekedhetik az idei Nemzetközi Vásár: 500 életerős magyar kisiparos állitotta ki mester-remekeit és a résztvevő iparvállalatok száma elérte a 2.000-et. Mégis talán a legnagyobb büszkesége a természet májusi pompájába öltözött Budapestnek: a vidék népének olyan tömeges felvonulása, amire eddig még nem volt példa.

Amint a 'Blue Danube Expres a külföld érdeklődéséről tett tanuságot, a "Filléres" gyorsvonatok csak ugy ontották magukból az utasokat. Az előző években nagyrészt nézőközönség gyanánt szerepelt a Nemzetközi Vásáron a magyar vidék és ittott matyó, kalotaszegi, sárközi, torockói népviseletek tarkitották az amugy is dus szin-egyveleget. Az idén már nagyszerüen szervezett kiállitással vett részt 16 szinmagyar város: Baja, Debrecen, Eger, Esztergom, Gyöngyös, Hajduszoboszló, Kőszeg, Mohács, Nagykanizsa, Pécs, Salgótarján, Sopron, Szeged, Székesfehérvár, Szombathely és Veszprém.

Magyarságukra méltán büszke egyszerü földmivesek, bányászok, vasasok vegyültek el az Iparcsarnok nemzetközi bábeljében a "Kék Duna Gyors" utasaival. A külföldiek különben is nagy számmal keresték fel Budapestet ezen alkalommal, hiszen például a hires lipcsei vásár Hitler horogkereszteseinek tulkapásai folytán sokat vesztett nemzetközi jellegéből, Páris, Bécs pedig még ma sem heverte ki a közelmult polgárháboru bor zalmait. A jövő hétfőn záródó hazai ipar-bemutató a kábelhiradások szerint mindenképen méltónak bizonyult arra, hogy a nagyvilág előtt is tanuságot tegyen egy dolgos, derék nép élniakarásáról.

A THUNDER-ÖBÖL VIDÉKÉT ELSÖPÖRTE AZ ÁR

Jelentettük, hogy az észak-albertai Peace folyó kilépett medréből és számtalan családot kényszeritett a közeli magaslatokra. Az árviz folytán eleinte legtöbbet szenvedett Fort Vermilion telepen javult ugyan a helyzet, Chipewyannál azonban mintegy 40 mérföldnyi hosszuságban teljesen elöntötte a környéket a folyó. A medréből kilépett óriási viztömeg irányt is változtatott és nem a Slave folyóba ömlik, mint rendesen, hanem az Athabaska tó felé vette utját. Miután ezen a vidéken alig talált menedéket a lakósság, kénytelen volt egymáshoz közellévő fákra dorongokat helyez ve, vademberek módjára a levegőben keresni oltalmat a hömpölygő viztömegek elől.

Bárha kisebb területen, de mindenképen nagyobb kárt okozott a Superior tó Thunder öble környékén pusztitó Sunshine patak és Kaministiquia folyó szintjének váratlan emelkedése. Az eddigi legmagasabb szintet öt lábbal lépte tul a máskor ártatlannak látszó kis patak, mely most három emberéletet is követelt. Ezenkivül elsöpréssel fenyegeti a Trans-Canada müut, valamint a CPR hatalmas hidjait és amennyiben meginditaná a közelben felhalmozott 400 kord fát, ugy óriási kárt tehet a vasuti felépitményben. A közlekedést már eddig is teljesen megbénitotta az árviz a még nagyobb lesz a kár, ha a karvastagságu acélsodronyokkal lehorgonyzott hidakat elragadják a hullámok.

Deportálják a titokzatos Trebicset

KANADÁN KERESZTÜL KÉNYTELEN KINÁBA VISSZATÉRNI A HIRHEDT MAGYARORSZÁGI SZÜLETÉSÜ KALANDOR — BALUL ÜTÖTT KI A SZERZETESRUHÁBA ÖLTÖZÖTT "CHAO KUNG" LEGUJABB SZEMFÉNYVESZTÉSE — BUDDHISTA PÉNZBŐL AKARTA MEGVALÓSITANI TERVEIT A KÉMGYANUS VILÁGCSALÓ

A még mindig szabadlábon levő Dillinger elfogatása érdekében Greenock skótországi kikötőben feltartóztatták a Canadian Pacific "Duchess of York" gőzösét és mindenegyes utast a legszigorubban megvizsgáltak a hatóságok emberei. Az Egyesült Államok kormánya ugyanis szikratáviratilag kérte erre Angliát, mely derekasan eleget is tett a kérésnek — azonban eredmény nélkül. Ugyanakkor egy másik közveszélyes csavargót tartóztattak le a hajó fedélzetén a nagyváradi születésü Trebics Ignác személyében, aki már nem egyszer vezette orránál fogva a világot.

Hetekkel ezelőtt jelentettük, hogy a galiciai csoda-rabbi fia Kanadán keresztül utnakindult Kinából Londonba, azon ürügy alatt, hogy buddhista kolostorokat alapitson Európában. Gazdag buddhisták pénzelték a vállalkozást, a Chao Kung névre átkeresztelt kalandor pedig abban reménykedett, hogy az angolok visszavonják az ellene évekkel ezelőtt kiadott deportálási rendeletet, különösen miután ujabban igen érdekli az angol kulpolitikát a tibeti kérdés, melynek sorsa tudvalevőleg a buddhista főpapok állásfoglalásától függ.

Trebics-Csao Kung azonban ez egyszer tévedett: az angoloknak ugy látszik nincs szolgájatára szükségük. Legalábbis erre vall, hogy deportálják és kénytelen május 11.-én ugyanazzal a hajóval visszatérni Kanadába. Az ottawai kormány ismét hajlandónak mutatkozott átengedni az országon, csakhogy mielőbb kitisztuljon a láthatár. Trebics ugyanis oly sok nemzetközi bonyodalmat idézett elő, hogy sehol sem kivánatos elem többé. A Trocki szovjet hadügyi népbiztos sorsára jutó bihari származásu kalandor hajmeresztő multjára helyszüke miatt a "mi lapunk" őszre megjelenő 1935-ös Képes Nagy Naptárában térünk ki részreletesebben.

Meggyilkolták a belga királyt?

FRANCIA MUNICIÓGYÁROSOK REJLENEK A GAZTETT MÖGÖTT? —RÉMÜLETTEL TAPASZTALJA A KÖZVÉLEMÉNY A FEGYVERKEZÉS ELMÉRGESEDÉSÉT — OLDALAS HIRDETÉSEK ÓVJÁK A LAKÓSSÁGOT A TESTVÉRGYILKOLÁS ELLEN — POLGÁROSITOTT UJKANADÁSOKAT NEM LEHET HADVISELÉSRE KÖTELEZNI!

Olyan sebességgel alakulnak a világesemények, amire a világtörténelemben aligha akadt példa. Hutchison angol ezredes, ismert nevü háborus iró legujabban azt is kinyomozta, hogy Albert belga királyt békebarát politikájáért bünös kezek tették el láb alól. Valószinüleg ugyanazok bérencei követték el a gyilkosságot, akik a békeszerződések megváltoztatása ellen körömszakadtáig erőszakoskodnak. Ma már ugyanis nem titok, hogy az európai sakktáblán kéthárom nagy municiógyári érdekeltség tologatja a figurákat és egész nemzedékek nyomorognak, pusztulnak csak azért, hogy többek között a francia Schneider, a cseh Skoda és az oláh Vickers hadianyaggyárak milliós profitot vághassanak zsebre.

Bárha Hutchison állitásait hivatalosan megcáfolta a belga udvar, a tragikus körülmények között elhunyt uralkodó koponyájáról nem jelent meg egyetlen fénykép sem, mely igazolni tudná, hogy nem erőszakos halállal távozott Albert az élők sorából. Egyes hiradások arról is tudnak, hogy Franciaország szabad átvonulásra kapott jogot Belgiumtól, arra az esetre, ha a németek erőszakosan lépnének fel a Saar-völgyben jövőre esedékes népszavazás során. Albert király életében ezt hiába követelték volna a franciák. Ellenszolgáltatás képen egész vonatrakományokat kitevő fegyvert és minuciót rendeltek Belgiumtól a francia háboru-előkészitő érdekeltségek, ami szintén Hutchison vérvádját látszik alátámasztani.

Általában mély megdöbbenéssel veszi tudomásul a közvélemény a nagyhatalmak háborus készülődését. Franciaország ismét 120 ezer emberrel emeli had seregének létszámát. Németország ugyszólván minden fegyverfogható emberét pillanatok alatt mozgositani tudja. Oroszország 700 ezer főnyi rohamcsapatai teljes hadirendben sorakoznak fel Szibériában. Az európai háboru kitörése esetén ugrásra kész Japán 456 ezer katonát tud egyik napról a másikra felvonultatni és igy tovább. Természetesen nem marad el a szégyenletes versenyben a kisantant sem, mely kezdettől fogva szuronyokra alapozta bizonytalan uralmát.

Az angol és amerikai közvélemény példás megmozdulását kö vetve, Kanada népe is határozottan állást foglalt egy ujabb világöldöklés ellen. Egyes folyóiratok egész oldalas hirdetésekben hivják fel az olvasók figyelmét a háboru esztelenségére. Az egyik szerint kétezer munkás 50 évig egyenként $2,500-t kereshetne évenként a lefolyt világháboru egyetlen napi költségéből. A 30 millió emberhalált és 400 ezer millió, azaz 400 billió dollár értékü anyagpocsékolást jelentett. Az utóbbi összeg óriási voltára jellemző, hogy ebből a földkerekségen élő mindenegyes fehér családnak egy $2,500 értékü házat épithettek volna egy 5 aker terjedelmü telken.

A háborus lázzal kapcsolatban számtalan olvasónk irt be lapunk szerkesztőségének, aziránt érdeklődvén, hogy vajjon kötelezhetők lennének-e hadüzenet esetén bevonulásra, miután felesküdtek az angol alkotmányra. Erre vonatkozólag meg emlitjük, hogy a kanadai polgárosodáskor aláirt nyilatkozatban még olyan pont sincs, mint az Egyesült Államokban, mely kikötné az ország kötelező fegyveres védelmét. Megnyugtatólag szögezhetjük le, hogy a háboru óta olyan kedvezően javult a kanadai közvélemény felfogása ebben a kérdésben, hogy polgárosodott honfitársainknak egyáltalában nem kell attól tartaniok, hogy besoroznák őket. Különben is nagyon kétséges, hogy Kanada egy netáni uj világháboruban való részvételt valaha is megkockáztatna.

Magyar sakkozó: Elmwood championja

Már tavaly is vezető helyet foglalt el az "Elmwood Chess Club" matadorjai sorában Kovács József honfitársunk, aki a több magyart alkalmazó 'Radió' olajfinomító vállalat közkedvelt ségnek örvendő, megbecsült munkása. Tavalyi sikeres szereplésére azzal tett az idén koronát Kovács József, hogy tiz játék közül kilencet megnyert s az utána következő legjobb elmwoodi sakkozóval döntetlen eredménnyel mérkőzött.

A Winnipeg szomszédságában levő magyarlakta Elmwood angol hirlapja is beszámol erről az örvendetes magyar eseményről, melyet mi azzal a kivánsággal adunk tovább, vajha minél több kivándorolt honfitársunk venné szabad idejében komolyan ezt a nemes szórakozást. Világhirü hazánkfia, Maróczy Géza mester kanadai utja alkalmával is lépten-nyomon tapasztalhattuk, hogy milyen kellemes benyomást hagyott az őslakósságban ennek a kiváló egyéniségnek a fellépése.

A sakk szintén egy aközül a sokféle "társadalmi" megnyilatkozás közül, amiben a magyar vezető szerepre termett. Legyen meg minden magyarlakta környéknek a maga sakköre és az angolok körében fajunknak jobb nevet szerző — Kovács Józsija!

MAGYAR LÁNY — SPORTBAN IS ELSŐ

Mint tavaly, ugy az idén is megnyerte Istvánffy Olga a winnipegi középiskolai hótalpas versenyek bajnokságát. Az életrevaló magyar kislány ugy a 100 mint a 200 yardos versenyben elsőnek érkezett be a tél utolján és ezért utólag ünnepélyesen ad ták át részére a championnak kijáró ezüst pajzsot. Miután Istvánffy Olga az idén másik iskolába jár, mint tavaly, az uj intézet részére szerezte meg a nagy becsben álló "shield"-et és ennek köszönhető, hogy magyar a legnépszerübb sportlány a winnipegi középiskolákban.

Titkos célra gyüjt pénzt Roosevelt?

A legutóbbi washongtoni kincstári kimutatás ujból megerősiti azt a gyanut, hogy Roosevelt nagyszabásu titkos pénzügyi tervet forral.

A kincstári készlet elérte a 4817 millió 871.000 dollár rekordmagasságot. Dacára ennek a meglepően kedvező helyzetnek, a kincstár továbbra is ragaszkodik a rendkivüli jövedelmek behajtásához, noha nem tagadják, hogy azokra nem lesz egyelőre szükség s egymásután veszi fel az átváltási és egyéb kölcsönöket.

Mindebből arra következtetnek, hogy Roosevelt óriási pénztárt gyüjt valami titkos célra. Egyesek azt hiszik, hogy az elnök a dollár további aláértékelésére akar felkészülni. Mások szerint a nyárra akarja nagymérvü közmunkákkal ellensulyozni. Más vélemények szerint Roosevelt azzal számol, hogy a nagyipar és nagytőke szembe fog helyezkedni a kormánnyal s erre az eshetőségre tartogatja feleslegeit.

CRACK BRITISH TRAIN BREAKS RECORD — TO THE QUEEN CITY OF THE DANUBE

London "STAR" Despatch. — Faster than any of Europe's famous trains, the "Blue Danube Express", on its inaugural run, covered the distance between London and Budapest in merely 28 hours, thus cutting off four hours from former schedules. The all-blue Pullman coaches of the "Express" are outfitted with the most up-to-date conveniences and an original Hungarian Gypsy Band furnishes entertainment. Most passengers were bound for the International Fair at Budapest, ending May 14th. This annual event commands wide interest, since the Leipsic Fair lost much of its drawing power recently, and as the political situation is also tense in Paris and Vienna. The last leg of the trip was made by some on a Hungarian steamer on the Danube and a great number of British tankers were noticed shipping Mosul oil upstream on Europe's most important waterway. The first "Blue Danube Express" was enthusiastically welcomed on its arrival in the Magyar capital, engineers claiming the run a victory for the single-phase electric locomotive, designed by the late Kálmán Kandó, known for his outstanding inventions.

BUDAPEST BUDAPEST BUDAPEST

Hungary—the Center of Commerce with the Near East

LEGUJABB HIREK

A SZARAZSÁG már eddig is meglehetős károkat okozott világszerte. A kanadai gazdákat igen elkeseritette a napokon át duló por-vihar, mely több helyen még a vetőmagot is kifujta a talajból, sőt egyes telepek villamosvezetékeit alaposan megrongálta. Magyarországon attól tartanak, hogy a szárazság következtében a termés 40%-a odaveszett. A Földközi Tenger melléki országokban az aratás sokkal gyengébben fizetett, mint remélték. A gabonaárak emelkedése várható.

ANGLIA határozottan megtagadta a franciák által felajánlott hadi-szövetséget. — Hollandiát a német határvidék megerősitésére szeretnék rábirni a franciák. — Oroszország és Románia részére az Egyesült Államok megvonta a további kölcsön folyósitását, miután nem fizették meg mult évre esedékes tartozásaikat. — Ausztria fővárosa, Bécs három pályaudvarán pokolgépet robbantottak fel ismeretlen tettesek.

A FUVAROZÓK ellen mozgalmat inditottak a préritartományok kereskedői, akik tetemes kárt szenvedtek a vidéket behálózó teherautók versenye következtében. Az utak rendbejöttével a hatalmas gépkocsik minden farmra eljutnak és mig a vasutaknál olcsóbban vállalnak fuvart, természetben fogadnak el fizetést. A kereskedők azt kifogásolják, hogy a truck-vállalatok forgalmi és egyéb adóktól mentesen bonyolitják le üzleteiket.

JEMEN két és félmilliós lélekszámu arab fejedelemség fővárosa, Sana felé győzelmesen halad előre a hárommillió lakósu Hedzsáz hadserege. Hodeidah kikötő angol olasz és francia lakóinak védelmére több hadihajó érkezett, azonban a nagyhatalmak semlegességet fogadtak a kávéültetvényes arabok háborujában. A tenger szine fölött 7,200 láb magasan épült Jemini városa elkeseredetten készül a küzdelemre.

1935 OKTÓBER valószinüleg emlékezetes időpont lesz a kanadai történelemben. Ottawai kormánykörökből eredő értesülések szerint ugyanis akkorra tüznék ki a legközelebbi birodalmi választást, melynek kimenetele iránt aligha lehet kétség. A képviselőház jóváhagyására váró uj választási törvény értelmében az előkészitő "kempén" idejét két hónapról egyre szállitják le.

A VALÓSÁGNAK megfelelő szinben tünteti fel a belgrádi "politikusok" módszereit az a kábeltávirat, mely Novakovics Milivoj szerb jogakadémiai tanár és a hágai nemzetközi békebiróság jugoszláv tagjának nagyszabásu csalásait tárja a világ elé. A megszállott területeken elkobzott magyar birtokok ügyeit intéző "biró" kereken 16 millió dinárt, azaz hárommillió és 200 ezer dollárt vágott zsebre.